

Ірина БАРНА
кандидат географічних наук,
доцент кафедри геоєкології та гідрології
ТНПУ ім. В. Гнатюка

**ЕКОЛОГІЧНА ПРАКТИКА НА ВИРОБНИЦТВІ ТА
ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА ЯК СКЛАДОВІ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
НА ГЕОГРАФІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ**

Сучасне виробництво характеризується використанням всезростаючої кількості природних ресурсів. Екологічно небажаним наслідком господарської діяльності є ще й утворення великої кількості відходів виробництва, які значно трансформують процеси обміну речовини та енергії в екосистемах, тим самим ставлячи під загрозу існування людського соціуму. Природне бажання вижити штовхає людство до перегляду принципів природокористування та пошуку шляхів модернізації виробничих, технологічних процесів з метою розв'язання екологічних проблем в процесі екологізації виробництва та ефективної реалізації екологічної політики на рівні господарських об'єктів, організацій, установ.

З огляду на це, відповідно до «Положення про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка» від 26.09.2023 р., розробленого на основі базового «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» (наказ МОН України від 08.04.1993 р.), Закону України «Про освіту», Положення «Про організацію навчального процесу» (наказ МОН України №161 від 02.06.1998 р.), Закону України «Про вищу освіту» (прийнятий ВРУ 01.07.2014 р.), складовою навчальних планів підготовки здобувачів вищої освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальностей «Екологія» та «Науки про Землю» є екологічна практика на виробництві та виробнича практика.

Змістова складова екологічної практики на виробництві та виробничої практики обумовлена метою, яка передбачає оволодіння студентами сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Досягненню високої якості проведення екологічної практики на виробництві та виробничої практики сприяє широке коло підприємств, установ та організацій, які стають базами практики, зокрема, базами

практики є територіальні органи Державного агентства водних ресурсів, Басейнових управлінь водних ресурсів, Тернопільський обласний центр із гідрометеорології, управління екології та природних ресурсів Тернопільської ОВА, Державна екологічна інспекція в Тернопільській області, рибінспекції, очисні споруди та лабораторії водопостачання і водовідведення КП «Тернопільводоканал», мисливські господарства, природний заповідник «Медобори», національні природні парки «Дністровський каньйон», «Кременецькі гори», Кременецький ботанічний сад, агрофірми, підприємства харчової промисловості, які забезпечені висококваліфікованими кадрами і відповідають вимогам програм практики (рис. 1).

Рис. 1. Здобувачі вищої освіти на базах практики

При формуванні змістового наповнення екологічної практики на виробництві та при виборі баз практики важлива роль приділяється питанням поєднання галузевого та територіального принципів у пошуку підходів до розв'язання нагальних екологічних проблем, реалізації державної екополітики.

Виробнича практика спрямована на теоретичну і практичну підготовку студентів до роботи в якості гідролога у сфері забезпечення екологізації виробництва й реалізації Водної стратегії України як державної політики у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів та спрямована на досягнення взаємної узгодженості, пов'язаної з їх використанням, підвищення рівня водної безпеки та скорочення до прийнятного рівня ризиків з управління водними ресурсами на засадах сталого інтегрованого управління водними ресурсами.

Для студентів екологічна практика на виробництві та виробнича практика є надзвичайно цікавим і водночас вельми відповідальним досвідом, якому передують три роки навчання, накопичення фахових

знань, які необхідно апробувати. Під час проходження практики студенти знайомляться «з середини» з установами-базами практики, напрямками роботи окремих підрозділів, відділів, цехів, і, що особливо важливо, приймають безпосередню участь в заходах, які проводяться фахівцями-практиками, відтак, отримують перший практичний досвід. Завдяки своїй практичній спрямованості екологічна практика на виробництві та виробнича практика є невід'ємною складовою забезпечення якості вищої освіти – «сукупності якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства (ЗУ «Про вищу освіту»)). У підсумку проходження екологічної практики на виробництві та виробничої практики слугує формуванню ефективних локальних систем забезпечення якості вищої освіти в університеті.

Богдан ГАВРИШОК

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії та методики її навчання
ТНПУ ім. В. Гнатюка*

Петро ДЕМ'ЯНЧУК

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії та методики її навчання
ТНПУ ім. В. Гнатюка*

Богдан ЗАБЛОЦЬКИЙ

*кандидат географічних наук,
доцент кафедри географії та методики її навчання,
в.о. керівника навчально-наукового центру
організації освітнього процесу
ТНПУ ім. В. Гнатюка*

Ганна ДОЛОПКУЛА

*вчитель географії і біології
Великокопанської загальноосвітньої школи I-III ступенів*

З ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ МАРШРУТНОЇ ПРАКТИКИ У ВУЛКАНІЧНИХ КАРПАТАХ В РАЙОНІ МІСТ ХУСТ ТА ВІНОГРАДІВ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Комплексна маршрутна практика є невід'ємною складовою підготовки студентів географічного факультету. Вона дозволяє поєднати теоретичні знання з практичними навичками польових